

ENTREVISTA A RAMON FERRÉ I TELL

— *Bé, Ramon: on vàreu néixer?*

— Aquí, a Alcover, el 1er. de febrer de 1902.

— *Vós sou conegut entre els amics per Ramon de la Pepons; d'on ve, això?*

— Ve del meu avi; la seva mare era molt disminuïda, tot i que els seus fills eren grans com uns Sants Paus, i es deia Pepa, però li aplicaven el diminutiu de "Pepona" i els seus fills foren els "Pepons".

— *On anàreu a l'escola?*

— Primerament a l'escola particular d'En Josep Domingo Martí i després a l'Oficial i teníem per mestre En Lesmes del Olmo Casado. A la primera érem una trentena d'alumnes i a l'oficial, de setanta-cinc a vuitanta. Vaig tenir la sort d'assistir-hi fins als tretze o catorze anys.

— *A què jugàveu aleshores?*

— Jugàvem a boles, a toc-i-pam, a fer ballar la baldufa i a fer córrer la roda, que era el cercle d'una bota de tonyina.

— *D'entremeliadures, en fèieu?*

— Més d'una vegada vaig anar a casa amb la bata estripada de dalt a baix, per haver anat a prendre taronges i haver d'escapar-nos de la manera que podíem.

— *Quantes societats recreatives hi havia llavors?*

— N'hi havia quatre: "El Cercle d'Amics", "La Societat dels Pagesos", "L'Ateneu" i "El Centre Coral".

— *En aquestes societats, què s'hi feia i de quin caire polític o social eren?*

— "El Cercle d'Amics" ha estat sempre una societat recreativa sense caire polític.

— *Bé, als "Amics", què s'hi feia?*

— Ball a les diades; cine als dissabtes i diumenges; es jugava a cartes, es feia el "tresillo", el "Burro", el "Lolo" i la "Manilla"; i tenia també billars de caramboles i per a jugar al 25.

— *Aquesta societat, tenia biblioteca?*

— Tenia una bona biblioteca, però en aquell temps es llegia poc.

— *Digueu-nos quelcom de les restants societats.*

— "La Societat de Pagesos" era de caire democràtic, on estaven enquadrats tots els pagesos que anaven a jornal. L' "Ateneu" era sostingut per uns quants propietaris.

— *I al "Centre Coral", què s'hi feia? Cantar?*

— El nom de "Centre Coral" fou degut a què com a nom de "Centre Cultural" que volíem donar-li els fundadors no ens fou autoritzat i al mateix Govern Civil ens suggeriren el de "Centre Coral"; estava situat a la casa on nasqueren els germans poetes i escriptors En Josep Aladern i Plàcid Vidal. Teníem un centenar de socis i, exceptuant una dotzena d'hommes grans, els altres érem tots joves.

— *Si volíeu que se'n digués "Centre Cultural", us dedicàrieu a la Cultura, veritat?*

— En primer lloc fundàrem una biblioteca, adquirint els llibres amb quotes voluntàries, mensuals o setmanals; es va crear un grup de teatre de nois i noies, on es representà el més selecte de l'Escena Catalana d'aquell temps amb gran èxit.

— *Recordeu alguna de les obres o els autors?*

— "El ferrer de Tall", "El Místic", "Terra Baixa", "La Mare; com a autors: Guimerà, Pitarra, Ignasi Iglésias, i un llarg etc. Anàvem a Barcelona a veure-hi actuar els germans Borràs, que aleshores eren els amos del teatre Català.

— *A la vostra joventut hi havia bastantes tavernes?*

— Del meu record n'hi havia quatre: "Ca Prosopo", "Cal Peret del Gat", "Cal Murillo" i "Ca l'Aurelles"; i poc temps abans una altra que se'n deia "Cal Bonic".

— *A les tavernes, a més de beure i de fumar, què s'hi feia?*

— S'hi tocava la guitarra, la mandúrria, els ferrets i l'acordió; es cantava i es jugava a la "marra", que és un joc que es fa amb els dits d'una mà i hi juguen sempre dos, dient un número més baix de deu i el que l'endevina guanya la partida.

— *Vós, Ramon, vàreu fer la “mili” de Quota: què és això de quota?*

— Soldat de Quota era que pagant uns diners a l'estat no calia que servissis tant de temps. Pagant 1.000 pessetes, hi servies 10 mesos; pagant-ne 2.000, sols calia que servissis 5 mesos. Jo, particularment, vaig servir a intendència a Barcelona i els 10 mesos s'havien de servir en tres anys. T'havies de pagar el menjar i el dormir i recordo encara que el Coronel en cap es deia D. Luis Fernando de Saint Germain.

— *Vàreu prendre part en la política d'aquell temps?*

— Vàrem intentar introduir a l'Ajuntament algun company a les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931, no aconseguint introduir-n'hi cap. En fer-se les actes, els guanyadors digueren filiació monàrquica; algú els digué: “A veure si demà serem republicans”. I, efectivament, dos dies després es proclamà la República.

— *Al “Centre Coral”, què li passà? no va arribar al nostre record?*

— Quan el Sindicat Agrícola començà a ésser una cosa seriosa, el “Centre Coral” es va plegar. A això hi contribuï d'una manera decisiva un fals company, que agafava els diners de les lletres que arribaren; però les lletres les retornava. I quan va veure que se li havia de descobrir va desaparèixer sense deixar-nos rastre i no se l'ha vist més.

— *Així vàreu anar cap al Sindicat?*

— Fou en un moment molt oportú, quan aquest més necessitava injeccions de saba jove i amb això vingué el juliol del 1936 i tot se n'anà en orris.

— *Tindríeu alguns amics col·laboradors en les vostres tasques?*

— Naturalment que sí; en recordo bastants, però un dels més abnegats fou Jaume de Juanito, de cognom Magrané.

— *De cara a la cultura, teniu alguna cosa més per a dir-nos?*

— Mireu. Quan es desfeu el “Centre Coral” tot el que teníem ho féiem passar pel ral, a fi de fundar una nova biblioteca. En primer lloc, ens instal·làrem en una casa del Pati de l'Església Nova. Estiguérem un mes allí i no vingué ningú; aquesta vegada teníem a la Junta Salvador Gumà i Clavell, conegut entre els amics per Salvador de Ganasso. D'aquest lloc ens traslladàrem al carrer de Sant Jaume; allí, començaren a venir nois i noies.

— *Sols era biblioteca o es feien altres activitats?*

— Es feia repàs i molts dels nois i noies que aleshores venien allí han aconseguit destacar-se en moltes activitats de la Vila.

Voldria afegir-vos que, un dia, en arribar un alumne endarrerit, trobà el caporal de la Guàrdia Civil que escoltava fora la porta. L'invitàrem que entrés i es limità a dir-nos: “M'han enganyat, aquí sols hi ha ordre”.

— *En quin temps era?*

— Poc abans de la guerra Civil espanyola. Després, per tal de tenir més espai, passàrem a la casa “Güell”.

— *Bé, digueu-nos quatre coses de com eren les festes populars a la vostra joventut.*

— La festa era com una exposició de vestits, una bona missa, bona taula, concerts a la tarda, sonata a la plaça després de sopar i a continuació un ball tan atapeït que hom s'hi ofegava de calor. Per Pasqua, alguna vegada s'organitzava una cantada de caramelles, cosa que agradava molt a tothom.

— *Quant jo era petit es celebrava bastant la festa de Sant Roc; digueu-nos-en quelcom.*

— Sant Roc, molts anys enrera era una autèntica festa; l'ànec, el conill o el pollastre que s'havia salvat el dia abans, anava a parar a la cassola el dia de Sant Roc, a la Serra, a l'ombra d'un mas, d'un rafal o d'un avellaner.

— *Tot s'acabava amb un dinar?*

— No, a la tarda es feia ball al mas de Robuster. I, de jovenet, al poble no hi quedava ningú. Aquesta festa s'ha perdut.

— *De carnavals, se'n feien de sonats?*

— Durant els meus anys n'he vist dos que valguessin la pena; el primer fou una lluita entre "El Cercle d'Amics" i "L'Ateneu". La plaça quedà encatifada de confits, havent-hi algun vellet que omplí la gorra morada que portava i l'anava a buidar cap a casa; segurament li va caure, si encara tenia algun queixal. La segona vegada no fou pas del calibre d'aquesta; fou quant el Bolo, el Motxo i el Pigat de Magrané presentaren "El Moixó Foguer".

ANDREU BARBARÀ i Mª TERESA FIGUERAS